

O 22. MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI BIBLIOTEKARSKOG DRUŠTVA SRBIJE, S POSEBNIM OSVRTOM NA SUDJELOVANJE HRVATSKIH KNJIŽNIČARA

ABOUT THE 22ND SERBIAN LIBRARIAN ASSOCIATION INTERNATIONAL CONFERENCE, WITH SPECIAL REFERENCE TO THE PARTICIPATION OF CROATIAN LIBRARIANS

 Bojan Lazić, Osnovna škola Negoslavci; Osnovna škola Bršadin

lazic.bojan@skole.hr

Sredina prosinca bila je rezervirana za 22. po redu Međunarodnu konferenciju Bibliotekarskog društva Srbije. Namjera organizatora jest da se iz godine u godinu mjesto održavanja konferencije mijenja, a ova posljednja prvi je put organizirana u Subotici, gradu na krajnjem sjeveru Srbije, poznatom po specifičnoj secesijskoj arhitekturi, ali i multikulturalnosti. Trodnevna konferencija, čija je središnja tema ove godine bila „Knjižnice u društvu brzih promjena“, održana je od 15. do 17. prosinca 2025. godine na dvjema lokacijama - otvaranje, svečana sjednica Bibliotekarskog društva Srbije i prvi dio programa prvoga radnoga dana održan je u velebnom prostoru subotičke Gradske kuće, dok je ostatak programskoga dijela konferencije u najvećoj mjeri ostvaren u prostoru Gradske knjižnice u Subotici, odnosno Staroj i Novoj čitaonici.

Prema riječima predstavnika organizatora, jedne od najstarijih cehovskih udruga u Srbiji i ujedno krovne organizacije knjižničara Republike Srbije, osnovane 1947. godine, opsežne pripreme za samu konferenciju trajale su desetak mjeseci, dok su se konkretne aktivnosti intenzivirale početkom mjeseca u kojem je konferencija održana. Već su sredinom ljeta zainteresiranim knjižničarima iz Srbije, ali i onima iz regije, pa i šire, uslijedili pozivi za prijavu izlaganja, za što je rok bio 25. rujna 2025. godine. U svojem su pozivu organizatori naglasili kako su ciljevi konferencije osvijetliti načine na koje se rad knjižnica i knjižničara prilagođava novim potrebama korisnika i pridonosi razvitku zajednice putem inovativnih programa, suvremenih sadržaja i podrške cjeloživotnom učenju te osnažiti knjižnično-informacijske, ali i druge stručnjake u kulturi, obrazovanju i znanosti, u prepoznavanju potreba, prilagodbi i preuzimanju proaktivne uloge u novim društvenim okolnostima, kao i razvitku novih kompetencija i vje-

ština za unaprjeđenje rada i uloge knjižničara i knjižnica. Knjižničari su tako mogli prijaviti svoja izlaganja u radnim sesijama, panel-sesijama, poster-prezentacijama i radionicama, dok je dio konferencije obuhvaćao i pozvana izlaganja te prezentacije informatičkih i sponzorskih tvrtki. Dok su panel-sesije i radionice predviđene u trajanju od 45 do 90 minuta i podrazumijevale su dijalog sudionika, odnosno voditelja s nazočnim sudionicima, radne sesije predviđale su sedmominutna izlaganja, uz obvezu dostavljanja gotovoga konferencijskog rada prema zadanim uputama. Uz krovnu temu konferencije organizatori su pripremili i niz podtema kojima su uvidi u problematiku struke uvelike prošireni na knjižnice kao mjesta ostvarivanja novih društvenih potreba zajednice, psihološke podrške, središta kulturnoga razvitka zajednice, pružanja podrške mladima, platforme za kulturne pokuse i inovacije, digitalne transformacije te neformalnoga obrazovanja. O prihvatanju predloženih radova sudionici konferencije obaviješteni su u drugoj polovici listopada, dok je preliminarni program objavljen polovicom studenog, a konačni nekoliko dana prije samoga početka konferencije, dok je objava zbornika radova, što je Bibliotekarskom društvu Srbije uobičajena praksa, predviđena za konferenciju 2026. godine.

Slika 1. Otvaranje konferencije

Konferencija je brojala 171 registriranoga sudionika, među kojima su se, pored knjižničara i informacijskih stručnjaka iz Srbije, našli i oni iz Srbije susjednih (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Mađarska, Crna Gora i Sjeverna Makedonija), ali i drugih zemalja (Njemačka, Turska, Finska, Bjelorusija, Cipar), iz kojih su uglavnom došli visokopozicionirani knjižničarski stručnjaci, po pozivu. Organizatori su za sve zainteresirane sudionike pripremili simultani prijevod na engleski, odnosno srpski jezik, dok su se, pored srpskoga i engleskoga jezika, među izlagačima mogli čuti i mađarski kao jezik sredine u kojoj se konferencija odvija te hrvatski, također kao jedan od jezika u službenoj uporabi u Subotici. Uz to, impozantan je bio i broj sudionika iz Republike Hrvatske te ih je ove godine sudjelovalo čak 16, među kojima velik broj i u ulozi izlagača u raznim programskim aktivnostima.

Slika 2. Zajednička fotografija sudionika

Prijepodnevi dio programa prvoga dana održan je, dakle, u prostoru Velike vijećnice u Gradskoj kući u Subotici. Nakon registracije sudionika program je započeo svečanom skupštinom Bibliotekarskog društva Srbije povodom Dana knjižničara Srbije, koji se u ovoj zemlji svake godine obilježava dan ranije u odnosu na početak ovogodišnje konferencije – 14. prosinca. Nakon pozdravne riječi domaćina, među kojima su se nazočnima obratile dogradonačelnica Subotice Csilla Góli te ravnateljica Gradske knjižnice u Subotici, gospođa Eszter Berényi. Skup su službeno otvorile predsjednica Bibliotekarskog društva Srbije Jelena Glišović i potpredsjednica Mirjana Nešić, koja je imala i glavnu ulogu pri dodjeli godišnjih nagrada Društva. Dodijeljeno ih je tri. Nagradu *Zapis*, koja se dodjeljuje za dugogodišnji rad i iznimne rezultate na unaprjeđenju knjižnično-informacijske djelatnosti, dobio je Goran Trailović, bibliotekar savjetnik iz Gradske knjižnice u Pančevu. Nagrada *Stojan Novaković*, koja se dodjeljuje pojedincu za originalno autorsko djelo na srpskom jeziku iz područja knjižnično-informacijske djelatnosti, dodijeljena je dr. sc. Elizabeti Georgiev za knjigu *Bugarski izvori o čitalištima i bibliotekama u Srbiji do kraja Drugoga svjetskog rata*, koja predstavlja njezinu dorađenu doktorsku disertaciju. Dobitnik nagrade *Najbolji bibliotekar*, koja se dodjeljuje za značajne rezultate na unaprjeđenju knjižnično-informacijske djelatnosti, bila je Jasna Brkić, knjižničarka s Dječjeg odjela Biblioteke grada Beograda. Podsjećanja radi, ova iznimno vrijedna nagrada prošle je godine dodijeljena Bernadici Ivanković, knjižničarki iz Subotice, koja u ovogodišnjoj knjižnici domaćinu skrbi o fondu na hrvatskom jeziku. Uslijedila su inspirativna predavanja po pozivu, najprije predsjednice Knjižničarskog društva Mađarske Judith Gerencsér, a potom i ravnatelja Nacionalne knjižnice Bjelorusije Vadima Gigina, s kojim je v. d. ravnateljice Narodne biblioteke Srbije ovom prilikom potpisala i sporazum o suradnji. Posebno je bilo zanimljivo što se gospodin Gigin nazočnima obratio srpskim jezikom gotovo bez pogreške, što je među sudionicima dovelo do spontana, ali snažna pljeska.

Poslijepodne prvoga dana konferencije događanje je premješteno u prostor Gradske knjižnice u Subotici, gdje je nastavljeno do njezina svršetka, a prethodilo mu je zajedničko fotografiranje svih sudionika na trgu ispred knjižnice. Drugi dio programa počeo je uvodnim predavanjem prof. dr. sc. Istvána Monoka, generalnog direktora Knjižničnog i informacijskog centra Mađarske akademije znanosti. Nakon toga uslijedila je prva sesija u Staroj čitaonici pod nazivom Knjižnica u doba preobražaja s fokusom na prostorno, sociokulturno i digitalno preoblikovanje knjižnica, a tijekom koje su predstavljeni prvi primjeri dobre prakse. Usporedo s ovom sesijom u Novoj čitaonici održana je panel-diskusija *Knjižničari kao pisci za djecu – doprinos inovativnosti i izraz kreativne slobode*. U istom je prostoru odmah potom otvorena poster-sesija u kojoj je pred-

stavljen rad nekoliko knjižnica iz Srbije i Hrvatske. Prije zajedničke večere, koja je bila opcionalna, realizirana je i jedna od četiri predviđene radionice, kojom je službeni, prilično bogat program prvoga dana konferencije, priveden kraju.

Već u devet sati započeo je drugi konferencijski dan. Predavanje naslova *Zajedništvo u doba solucionizma: uloga knjižnica* održao je po pozivu dr. Dimitris Soudias s Odjela političkih znanosti Sveučilišta u njemačkom Kasselu. Uslijedila je potom druga sesija primjera dobre prakse *Kultura u pokretu – od tradicije do alternative*, u čijem su fokusu bili umjetnički i kulturni projekti koji potiču suradnju, inovaciju i društveni angažman. U isto se vrijeme u Novoj čitaonici odvijao još jedan usporedni program, odnosno radionica. Uvaženi predavač po pozivu u nastavku bio je turski stručnjak sa Sveučilišta za moderno obrazovanje i znanost MEF u Istanbulu Ertuğrul Çimen, inače jedan od članova Upravnoga odbora IFLA-e, koji je tijekom svojega izlaganja govorio o temi *Knjižnice kao agenti transformacije u svijetu koji se brzo mijenja*. U nastavku je uslijedilo predstavljanje novih izdanja Bibliotekarskog društva Srbije i prezentacija sponzora konferencije, da bi službeni dio drugoga konferencijskog dana bio okončan dvjema preostalim radionicama koje su se odvijale usporedno. Po svršetku radionica sudionicima je priređen obilazak Subotice tijekom kojega je posjećen Gradski muzej i subotička sinagoga. No aktivnosti drugoga dana još uvijek nisu bile privedene kraju. U večernjim je satima u Hrvatskom domu – Matici priređena još jedna panel-sesija *Biblioslastičarnica*, za kojom je slijedio poseban program *Istok-zapad-sjever-jug: trpeza i običaji*, tijekom kojeg su sudionici konferencije, uz dogovor s organizatorima od ranije, priredili prikaz kulture, običaja i kulinarnosti kraja iz kojeg dolaze. Zainteresirani sudionici konferencije imali su priliku degustirati ponuđene kulinarske specijalitete i proizvode, nakon čega su se do kasnih sati zadržali u prostorijama Matice uz neformalno druženje uz pjesmu i razgovor.

Posljednjim predavanjem po pozivu počeo je posljednji konferencijski dan. Juha Maninen, glavni tajnik Finske knjižničarske udruge, poznat kao predavač po pozivu i hrvatskim knjižničarskih krugovima, održao je predavanje naziva *Knjižnice – graditeljice zajednice kritičke pismenosti i aktivnog građanstva*. Uslijedila je treća i ujedno posljednja sesija primjera dobre prakse okupljenih oko teme *Uloga knjižnica u očuvanju mentalnog zdravlja, osnaživanju mladih i izgradnji zajednice*. Poslije ovih izlaganja slijedila je interaktivna sesija s elementima demonstracije tijekom koje je nekoliko knjižničara iz različitih malih gradova u Srbiji i Hrvatskoj prikazalo kako knjižnica doprinosi razvoju kulture malih sredina. Pred sam kraj konferencije priređeno je predstavljanje nagrađene knjižničarke dr. sc. Elizabete Georgiev, koja je govorila upravo o knjizi koja ju je i dovela do nagrade. Tijekom završnog programa proglašen je najbolji poster ovogodišnje konferencije, dodijeljena posebna priznanja organizatora domaćinima programa i ostalim osobama važnim za organizaciju konferencije te je prikazan sažetak trodnevnog konferencijskog programa. Po zatvaranju službenog dijela konferencije sudionici su imali priliku sudjelovati u društvenoj aktivnosti na otvorenom *Orijentiranjem kroz kulturno-povijesno nasljeđe Subotice*.

Tijekom trodnevne konferencije zapaženu ulogu imali su i knjižničari iz Republike Hrvatske, među kojima je bio i zavidan broj školskih knjižničara. Svoju su djelatnost u obliku poster-prezentacija prikazali predstavnici Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica (Martina Pulpan – poster: *Projekti kao platforma za razvoj knjižnica i Žene u fokusu*), Knjižnica grada Zagreba (Danijela Petaros Globan, Ivana Kežić Pucketić i Nikolina Štrbac – poster: *Daj 5 za bolji svijet* – rubrika na društvenim mrežama za promicanje čitanja kroz preporuke hrvatskih autora), Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci (Sonja Šimić – poster: *Pilot projekt*) te Gradske knjižnice Vukovar (Jelena Markov – poster: *Snaga zajedničkog čitanja: čitateljski klubovi kao podrška mentalnom zdravlju*; Anita Baier Jakovac i Eleonora Đekić – poster: *KreARTivni inkubator – osnaživanje kroz umjetnost u knjižnici*). Posljednji spomenuti ujedno je i poster koji je dobio posebnu pohvalu organizatora. Tijekom druge sesije izlaganja primjera dobre prakse na temu *Spahijski podrum: prvi hibrid muzeja i knjižnice u Hrvatskoj*, predstavnici Muzeja Grada Pakraca Jelena Hihlik i Željka Razumović-Odvorac, skupa s Monikom Lucić Fider. Posljednjeg konferencijskoga dana izlaganje su imali i predstavnici Gradske knjižnice i čitaonice

Vinkovci Iva Grković, dr. sc. Klaudija Mandić i Kristina Videković, koje su prikazale *Koliko su nam e-knjige blizu* temeljem stavova korisnika i knjižničara u Vinkovcima prikupljenih istraživanjem. Tijekom interaktivne sesije s elementima demonstracije posljednjega dana, govoreći o temi *Gradska knjižnica Umag od multikulturalnosti do multipismenosti*, kao i u posebnom programu *Isok-zapad-sjever-jug*, svoj udio imali su i predstavnici Gradske knjižnice Umag Tihana Dežjot Alessio i Ivana Martinčić.

Svakako je posebno važno istaknuti i ulogu hrvatskih stručnih suradnika knjižničara na ovoj konferenciji koji su, među svim sudionicima konferencije, bili ujedno i jedini djelatnici školskih knjižnica. Od četiri realizirane radionice dvije su vodili upravo naši školski knjižničari. U jutarnjim satima drugoga dana radionicu naziva *Umjetna inteligencija i komunikacija u kontekstu knjižničarske prakse* održala je Jelena Cvrković iz Osnovne škole Josipa Kozarca u Vinkovcima, dok je pred kraj programskog dijela istoga dana radionicu naziva *Podcast u službi razvoja medijske pismenosti djece i mladih* održao Bojan Lazić iz Osnovne škole Negotslavci i Osnovne škole Bršadin, koji je radionicu pripremio skupa s kolegicom iz OŠ Bršadin, učiteljicom hrvatskog jezika Marinom Antolović Ferdebar. Budući da je autor navedene radionice i autor ovoga osvrt, osobno je osjetio nemjerljivo zadovoljstvo što je njegovoj radionici nazočio i jedan od istaknutih stručnjaka među pozvanim predavačima, gospodin Ertuğrul Çimen. U sesiji primjera dobre prakse istaknule su se i Biljana Krnjajić iz Osnovne škole Siniše Glavaševića u Vukovaru te Anita Tufekčić iz Osnovne škole „Antun i Stjepan Radić“ u Gunji predstavljajući se s temom *O snaživanje mladih kroz kulturu i suvremene medije: SVOJA; LEADOnline i sCOOLFOOD*.

Premda je riječ o osobnom dojmu, autor ovih redaka kao jedan od najvažnijih trenutaka prvoga dana službenoga dijela programa konferencije izdvojio bi panel-diskusiju tijekom koje su nazočni knjižničari imali priliku upoznati se i razmijeniti iskustva i mišljenja s dvije knjižničarke koje se bave i književnim radom. Tom su prilikom Maja Kačarić iz Gradske narodne knjižnice „Žarko Zrenjanin“ iz Zrenjanina i Elizabeta Georgiev predstavile svoj književni opus, govoreći o doprinosu inovativnosti i izrazu kreativne slobode, prednostima i nedostacima svojih dvostrukih uloga, kao i načinima na koje ih je upravo ta dvostrukost spojila. Dok se književni opus Maje Kačarić, u kojem različitim slikovnicama nastoji njegovati pozitivan odnos prema prirodi zrenjanskoga kraja (tiski cvijet, povratak dabrova na rijeku, nastambe roda...) u najvećoj mjeri usmjerava na djecu predškolske dobi, raspon književnih i stručno-znanstvenih interesa Elizabete Georgiev puno je širi. Pored književnog stvaralaštva za djecu i mlade, stvara i za odrasle, a bavi se i znanstvenim istraživanjem. Ona je bilingvalna spisateljica koja živi u dvojezičnoj sredini naseljenoj bugarskim stanovništvom na istoku Srbije i ne samo da se bavi prevoditeljskim radom sa srpskog jezika na bugarski i obratno, već usporedo piše na oba jezika. Iako je u Srbiji već dobro poznata i njezini pjesnički ostvaraji redovito pobjeđuju na raznim literarnim natjecanjima, knjižničarima iz Hrvatske bila je pravo otkriće, posebice zbog činjenice da nekoliko njezinih djela čini izvrsnu podlogu za poticanje čitanja kod najmlađih (zbirka pjesama *Eureka, biblioteka!*) i upoznavanje s knjižničnim prostorom prvašića (slikovnica *Suš i Miš u biblioteci*).

Slika 3. Sudionici panel-diskusije *Knjižničari kao pisci za djecu*

Neslužbenim, zabavnim večernjim programom završen je prvi dan konferencije, a moglo bi se slobodno reći kako je ovo jedan od najdojmljivijih trenutaka među svim događajima tijekom ova tri dana. No drugi je dan već donio nove zanimljive stručne teme, među kojima se ističe sesija *Kultura u pokretu* tijekom koje su sudionici pokazali koliko je važno postojanje knjižnice posebno u malim sredinama (primjer suradnje kvartovskog odjela gradske knjižnice s lokalnim vrtićem uz primjenu teatroloških metoda pri radu s djecom na razvitku predčitačkih navika). Ipak, posebnu je draž predstavljao večernji dio programa koji se iz formalnog predstavljanja običaja i degustacije gastronomskih specijaliteta različitih krajeva iz kojih dolaze sudionici konferencije pretvorio u neformalno druženje uz glazbu i pjesmu u prostoru Hrvatskog doma – Matice, koji je, kao i zabava prethodne večeri, sve knjižničare ujedinio u jednakim, pozitivnim mislima.

Slika 4. Neformalno druženje u Hrvatskom domu – Matici

Trećega dana ni po čemu se nije dalo naslutiti kako se konferenciji bliži kraj. Primjeri dobre prakse u panel-sesiji o ulozi knjižnica u očuvanju mentalnoga zdravlja izazvali su veliku pozornost nazočnih, a posebice su se istaknuli prikazi projektnih i drugih aktivnosti Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci. Uz to, posljednja interaktivna sesija okupila je izvrsne primjere iz prakse koji su još jednom potvrdili kako knjižnice u malim sredinama, kad priređuju kvalitetne programe, doista postaju pravi kulturni svjetionici. O tome nam je posebno posvjedočio primjer Narodne biblioteke iz Osečine, malenoga mjesta u zapadnoj Srbiji, koje je doživjelo svojevrzni kulturni procvat nakon što je knjižnica preseljena u bolji, kvalitetniji prostor, koji je sam po sebi knjižničar-kama pružio nove mogućnosti i radne izazove. Knjižničarke Ana, Jelica i Jelena doista su plijenile svojim nastupom i uz brojne pljeske kod nazočnih izazivale salve smijeha.

Trodnevna međunarodna, 22. po redu, konferencija Bibliotekarskog društva Srbije bila je iznimna prilika za razmjenu znanja, umijeća, inspirativnih i kvalitetnih iskustava i primjera prakse koja je 171 knjižničarku i knjižničara iz različitih zemalja, različitih podneblja, pripadnika različitih nacionalnosti, objedinila, kako je to autor ovoga osvrta već prvoga dana zaključio, pod istu nacionalnu kapu – onu s predznakom KNJIŽNIČAR. Iskustva formalnog okupljanja, a posebice neformalnih druženja knjižničara tijekom ova tri dana dala su nemjerljiv doprinos kako razvoju knjižničarske struke u globalu tako i individualnom bogaćenju svakog pojedinog sudionika. „Bibliotekari su drugari“ – tako bi često u svojim izlaganjima knjižničare opisala dr. sc. Elizabeta Georgiev, a ovaj skup obilovao je upravo druženjem, povezivanjem i spajanjem. Spoj različitosti u ovome je slučaju rezultirao nemjerljivim uspjehom koji ovogodišnjim sudionicima služi kao poticaj za sudjelovanje na sličnim okupljanjima ubuduće, a onima koji konferenciju Bibliotekarskog društva Srbije još nisu imali prilike iskusiti, svakako je poticaj za pridruživanje već sljedeće godine.